

Besluit van de Autoriteit Consument en Markt van 12 juli 2022, kenmerk ACM/UIT/575932 tot wijziging van voorwaarden als bedoeld in artikel 31 van de Elektriciteitswet 1998 betreffende de verbetering van transparantie bij dubbele prijsstelling in onbalansverrekening

Zaaknummer: ACM/22/176782

Datum: 12 juli 2022

De Autoriteit Consument en Markt,

Gelet op artikel 36 van de Elektriciteitswet 1998;

Besluit:

ARTIKEL I

De Netcode elektriciteit wordt gewijzigd als volgt:

A

Artikel 10.1, eerste lid, wordt gewijzigd als volgt:

1. In onderdeel c wordt 'en regel- en reservevermogen' vervangen voor 'regelvermogen'.
2. In onderdeel d wordt 'en regel- en reservevermogen' vervangen door 'regelvermogen'.
3. In onderdeel f wordt na 'regelvermogen' ingevoegd 'en noodvermogen'.
4. Onderdeel g komt te luiden: 'balans-delta: de som van de door frequentieregeling gevraagde reactie aan leveranciers van regelvermogen.:'

B

Artikel 10.29 wordt gewijzigd als volgt:

1. In de aanhef vervalt: 'De regeltoestand gedurende een onbalansverrekeningsperiode wordt door de netbeheerder van het landelijk hoogspanningsnet als volgt vastgesteld:'
2. Onder vernummering van de aanhef tot het tweede lid, wordt een eerste lid ingevoegd, luidende:
 1. De netbeheerder van het landelijk hoogspanningsnet bepaalt de regeltoestand met gebruik van de momentopname-dataset die ook gebruikt wordt voor de balans-deltapublicatie.

C

Artikel 10.41 wordt gewijzigd als volgt:

1. In het eerste lid wordt 'in elk van de volgende situaties:' vervangen door 'voor een totaal geactiveerd vermogen tussen de 0 MW en activatie van alle biedingen in stappen van 10 MW'.
2. In het eerste lid vervallen onderdelen a tot en met i.
3. In het tweede lid wordt 'de onderdelen a tot en met i' vervangen door 'het eerste lid'.
4. Er wordt een derde lid toegevoegd, luidend: De netbeheerder van het landelijk hoogspanningsnet publiceert momentopnames van de balans-delta in de balans-delta publicatie op zijn website.

ARTIKEL II

Dit besluit treedt in werking met ingang van de dag na de datum van uitgifte van de Staatscourant waarin zij wordt geplaatst.

Dit besluit zal met de toelichting in de Staatscourant worden geplaatst.

's-Gravenhage, 12 juli 2022

*Autoriteit Consument en Markt,
namens deze:
M.R. Leijten
bestuurslid*

Als u rechtstreeks belanghebbende bent, kunt u bezwaar maken tegen dit besluit. Stuur uw gemotiveerde bezwaarschrift naar de Autoriteit Consument en Markt, Juridische Zaken, postbus 16326, 2500 BH Den Haag. Graag ontvangen wij uw bezwaarschrift binnen zes weken na de dag waarop dit besluit bekend is gemaakt. In uw bezwaarschrift kunt u de Autoriteit Consument en Markt verzoeken in te stemmen met rechtstreeks beroep bij de bestuursrechter.

TOELICHTING

1 Samenvatting

1. Met dit besluit wijzigt de Autoriteit Consument en Markt (hierna: de ACM) op voorstel van de gezamenlijke netbeheerders de Netcode elektriciteit. Deze wijziging heeft tot doel de transparantie van onbalansverrekening bij dubbele prijsstelling te verbeteren.

2 Aanleiding en gevolgde procedure

2. De ACM stelt op grond van artikel 36 van de Elektriciteitswet 1998 (hierna: Elektriciteitswet) regelgeving vast voor de energiemarkt. Dit besluit is tot stand gekomen op basis van een voorstel van de gezamenlijke netbeheerders dat de ACM op 21 januari 2022 heeft ontvangen (hierna: het voorstel).
3. Deze codewijziging volgt op een het besluit van 5 april 2022 in zaak nummer ACM/21/052864 met betrekking tot de voortzetting van dubbele prijsstelling bij onbalansverrekening
4. Om een zorgvuldige besluitvorming te waarborgen heeft de ACM het voorstel op 6 april 2022 gepubliceerd op haar internetpagina.
5. De ACM is van mening dat het voorstel geen technische voorschriften bevat bedoeld in Richtlijn 2015/1535. Om die reden zijn de voorwaarden in dit besluit niet in ontwerp ter notificatie aangeboden.

3 Beoordeling

3.1 Procedureel

6. De ACM constateert dat het voorstel op 16 december 2021 in een overleg met representatieve organisaties is besproken. In het voorstel is een verslag opgenomen van dit overleg en de indieners hebben in het voorstel aangegeven welke gevolgtrekkingen zij hebben verbonden aan de zienswijzen die organisaties naar voren hebben gebracht. Naar het oordeel van de ACM voldoet het voorstel daarmee aan de vereisten bedoeld in artikel 33, eerste en tweede lid, van de Elektriciteitswet.

3.2 Inhoudelijk

7. Op grond van Verordening (EU) 2017/2195 tot vaststelling van richtsnoeren voor elektriciteitsbalancing (hierna: EB Verordening) kennen Transmissie Systeem Beheerders (hierna: TSB's) verantwoordelijkheden op het gebied van elektriciteitsbalancing. Artikel 14 van de EB Verordening bepaalt dat TSB's verantwoordelijk zijn voor het aankopen van balanceringsdiensten bij Balancing Service Providers (hierna BSP's). Artikel 17 van de EB Verordening bepaalt dat Balancing Responsible Parties (hierna BRP's) financieel verantwoordelijk zijn voor onbalans in het elektriciteitssysteem.
8. Artikel 44, eerste lid, onderdeel c, van de EB verordening biedt de mogelijkheid om de nationale processen voor onbalansverrekening zodanig in te richten, dat BRP's geprikkeld kunnen worden om actief bij te dragen aan de balanshandhaving door met hun portfolio in de 'gewenste' richting in onbalans te zijn. Deze mogelijkheid tot 'passief meeregelen' vormt een belangrijk onderdeel van de Nederlandse balanceringsmarkt.
9. Artikel 55, derde lid, van de EB Verordening bepaalt dat de TSB de onbalansprijs vast stelt op basis van een geografische afbakening (de onbalansprijszone), een chronologische afbakening (onbalansverrekeningsperiode ofwel Imbalance Settlement Period, hierna: ISP) en de onbalansrichting. De ISP bedraagt 15 minuten. Voor iedere ISP wordt ten minste één onbalansprijs vastgesteld. Indien er een enkele onbalansprijs geldt, heeft deze betrekking op zowel positieve als negatieve onbalansen. TenneT streeft ernaar zo vaak mogelijk een enkele prijs voor onbalans te hanteren.
10. De onbalansprijs voor iedere ISP hangt af van de regeltoestand. De regeltoestand is een door TenneT TSO B.V. (hierna: TenneT) gehanteerde parameter die gebruikt wordt in de bepaling van de onbalansprijs. Deze regeltoestanden zijn vastgelegd in artikel 10.29 van de Netcode elektriciteit. De regeltoestand wordt onder andere bepaald door de balans-delta. De balans-delta is de som van de door de frequentieregeling gevraagde reactie aan BSP's. Deze balans-delta wordt per vier seconden bepaald maar slechts eens per minuut gepubliceerd en is een indicator van de onbalansrichting. Er bestaan vier regeltoestanden. Regeltoestand 0 geldt in een situatie waarin TenneT niet op of af regelt. Regeltoestand +1 wordt gehanteerd in situaties waarin TenneT uitsluitend op regelt en regeltoestand -1 wordt gehanteerd in situaties waarin TenneT uitsluitend af regelt. Op basis van

de ontwikkeling van de balans-delta's binnen een ISP geldt regeltoestand 0, +1, -1 en in het geval van zowel stijgende als dalende balans-delta's binnen een ISP regeltoestand 2.

11. In regeltoestand 0, -1 en +1 bestaat er een enkele onbalansprijs per ISP. Wanneer TenneT tijdens een ISP zo wel op- als afregelt en de balans-delta niet gedurende het ISP in een duidelijke richting beweegt, is regeltoestand 2 van toepassing en gelden er twee onbalansprijzen: één met betrekking tot positieve onbalans en één met betrekking tot negatieve onbalans. In regeltoestand 2 betaalt de BRP daarom onbalanskosten voor iedere afwijking van de netto positie. Indien er twee onbalansprijzen gelden spreekt men van een dubbele prijsstelling. De voorwaarden voor de toepassing van een dubbele prijsstelling zijn opgenomen in artikel 10.29 van de huidige Netcode elektriciteit. De ACM heeft de noodzaak hiervan vastgesteld in het op 5 april in de Staatscourant gepubliceerde besluit ACM/21/052864.
12. De toepassing van dubbele prijsstelling is noodzakelijk om te waarborgen dat marktpartijen altijd een prikkel ervaren om het systeem te ondersteunen. Om deze reden is het toepassen van dubbele prijsstelling recent bevestigd in het op 5 april gepubliceerde besluit ACM/21/052864 ACM/UIT/570957. Tegelijkertijd kan een dubbele prijsstelling tot kosten leiden voor BRP's die via passief meeregelen het systeem willen ondersteunen. Immers, een partij die vermoedt in de 'gewenste' richting in onbalans te zijn, dat wil zeggen in de tegenovergestelde richting van de onbalans in het gehele systeem, zou hier bij toepassing van een enkele prijsstelling aan verdienen. In het geval dat voor de betreffende ISP echter regeltoestand 2 en daardoor een dubbele prijsstelling van toepassing is, leidt dit ertoe dat de BRP ook voor deze onbalans kosten moet betalen. Met andere woorden, bij regeltoestand 2 wordt de BRP niet langer geprikkeld om passief mee te regelen, maar juist om de onbalans in de eigen portfolio terug te brengen.
13. Om deze reden is het belangrijk dat BRP's zo goed mogelijk in staat worden gesteld om een situatie van dubbele prijsstelling te voorzien en hierop te kunnen reageren. Het is in dit kader voor BRP's belangrijk om actuele informatie te hebben over de status van de systeembalans en de waarschijnlijkheid dat regeltoestand 2 zal optreden in een bepaalde ISP. TenneT publiceert elke minuut, met een vertraging van 2 minuten, informatie over de geactiveerde hoeveelheid balanceringsenergie, de balans-delta en de bijbehorende prijsinformatie van de geactiveerde biedingen om dit doel te bewerkstelligen. BRP's houden tijdens hun biedproces rekening met deze publicaties.
14. TenneT heeft in samenwerking met de ACM en ook op basis van de door TenneT uitgevoerde consultatie ten behoeve van de voortzetting van dubbele prijsstelling vier transparantieverbeteringen geïdentificeerd om BRP's tegemoet te komen. De eerste twee verbeteringen omvatten het publiceren van noodvermogen volumes en het verkleinen van vertraging in de balans-deltapublicatie; voor deze wijzigingen is geen wijziging van de Netcode elektriciteit nodig. Voor twee van deze verbeteringen is de in dit besluit beschreven aanpassing van de Netcode elektriciteit noodzakelijk. Deze twee verbeteringen worden in de onderstaande randnummers uitgewerkt.
15. De eerste voorgestelde verandering waarvoor de codewijziging noodzakelijk is betreft het verkleinen van de granulariteit van de biedladder. De TSB stelt per ISP een lijst op met biedingen balanceringsenergie gerangschikt in volgorde van hun biedprijzen. Vervolgens wordt een indicatie van deze biedingen gepubliceerd voor de volgende dag in een granulariteit van 0, 100, 300 en 600 MW. Deze indicatie kent grote stappen in de granulariteit om ongewenst gedrag door openbaring van marktgevoelige informatie te voorkomen. Door kleinere stappen te publiceren is het voor BRP's makkelijker om inschattingen te maken over wat een grotere of tegengestelde activatie met de onbalansprijs zal doen. Een granulariteit van 10 MW is een compromis tussen een verhoogd detailniveau en het noodzakelijke afschermen van marktgevoelige informatie.
16. De tweede voorgestelde verandering waarvoor de codewijziging noodzakelijk is betreft het gebruik van de balans-delta in de bepaling van de regeltoestand. De balans-delta wordt elke vier seconden berekend en slechts eens per minuut gepubliceerd. Dit leidt er in de praktijk toe dat TenneT in beide richtingen balanceringsenergie activeert, maar dat dit niet zichtbaar is voor de BRP's op basis van de gepubliceerde gegevens. Met de voorgestelde wijziging van artikel 10.29, tweede lid, wordt gewaarborgd dat een dubbele prijsstelling alleen kan worden toegepast indien dit kan worden afgeleid uit de gepubliceerde informatie. Dit wordt mogelijk door in het bepalen van de regeltoestand ook gebruik te maken van een verkleinde data set op minuutbasis. Het gevolg hiervan is dat de regeltoestand altijd afgeleid kan worden uit de balans-deltapublicatie. Hiermee wordt de onduidelijkheid omtrent het afroepen van regeltoestand 2 weggenomen.
17. De ACM is van mening dat de door de gezamenlijke netbeheerders voorgestelde wijzigingen aan de Netcode elektriciteit BRP's beter in staat stellen om vaker een situatie waarin dubbele prijsstelling geldt te voorzien. Deze bijdrage aan een effectieve deelname van BRP's in de vorm van passief meeregelen is in lijn met de doelstellingen van de EB verordening.
18. De ACM komt tot het oordeel dat de wijzigingen die de gezamenlijke netbeheerders voorstellen niet in strijd zijn met de belangen, regels en eisen bedoeld in artikel 36, eerste en tweede lid, van de Elektriciteitswet.

's-Gravenhage, 12 juli 2022

Autoriteit Consument en Markt,
namens deze:
M.R. Leijten
bestuurslid